

Örökirónia /írás/

Irtta: Nagy Imre

H. B. szerint a felülemelkedett -- tehát barátságra képtelen -- En egyik formája az irónia, ami a másik emberben csak a tökéletlenséget látja -- ahogy a hiu csak a tükröt, a gőgös csak a szolgát.

Ez az irónia?

Ha ez, akkor bedobtuk a törülközőt, alulról szagoljuk, felford., megdögl., stb.

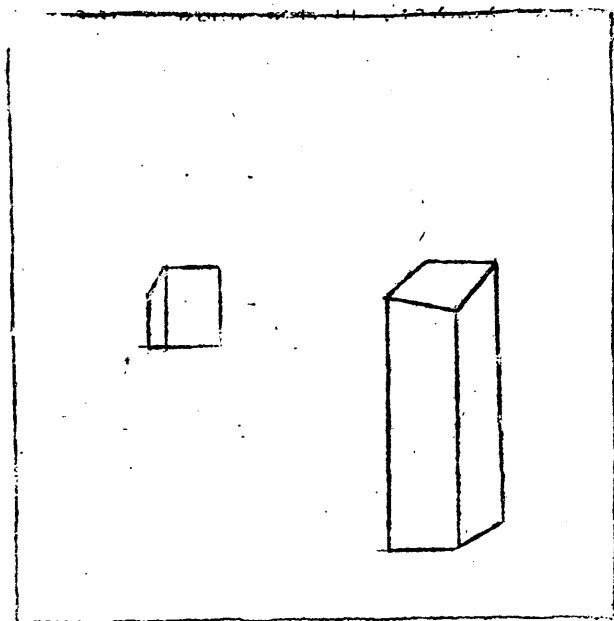
Ha ez, akkor felülemelkedett pszehénkránszáradt.

Az IRÓNIA -- ezekután forzando molto vivace azonban fortepiano egyszersmind parlando rubato -- : kenyérünk és vízünk felismert szükségszerűségeink apátlan-ajótlan, anyátlan-ablaktalan, főnökteleen-vízvezetékteleen börtönében.

Az irónia: a formátlan szabadesés testvéri és baráti navigátora.

Az irónia: félelmeinket szeletelő, minden zuhintásával anarchikus orgazmusra felbujtó, félelmetes guillotine.

Az irónia: narkotikum + mélyszaglás + szárny + fogsor + titkos operatív-hallucinatív gerincvelő-váz-vázlat. Szervetlenség szilárdulásunkért, szervesség r/ny/ugalmunkért.

"Némelyek el akarják velünk fogadtatni, hogy az a demokrácia, ha megtűrjük, hogy némely intézményben, műhelyben közpénzen, a néttől kapott felhatalmazással visszaélve egy törpe kisebbség rossz közérzetét, hamis eszméit és rögeszméit terjesztik." /Ng. 1983. jan.15. 6.o.

Elismerés nélkül

-Kritikett-

Valami mindig bosszant. A filmkritikák igen gyakran. Az mostanában nem zavar, ha egymásnak szögesen ellentmondó véleményeket olvasok

-- kiöregedtem már a világot két dimenzióban elrendezhetőnek vélő tizenéves korból; már csak szomorúan mosolyogva nézem az ifjúsági műsorok disz-érett-ségizőit, akik szemrebbenés nélkül tudnak nyilatkozni önmegvalósításuk kitűzött utjáról: i l y e n idióta nem lehetek már... /Ez az ítélkezés persze felületes, és inkább néhány évvel ezelőtti emlékeimre támaszkodik, mostanában már véletlenül is alig hallgatok-- nézek ilyen műsorokat, pedig meggyőződésem, kellene. Mint ahogy nem elegendő a viszonylag színvonalasabb folyóiratokat olvasni/ --

inkább az, ha tulzott az összhang. Persze nem gondolom, hogy egy "karmesterre" figyelnek az írók, de a gondolatmenetek azonossága, amit vélhetően a már rögzült, uniformizált, "számvevőégi" észjárás magyarázhat, bosszantó

Rémisztó a restség is. Nem tagadom, hogy születnek zavaros filmek is, de ha egy, a legjobb esetben fél napi munkával megírt kritika "dramaturgiailag átgondolatlan" minősít egy filmet, az csak annyit jelent, hogy a kritikus a saját, "bevett" nézőpontjából annak látja, és

/folytatás a 13. oldalon/

Az irónia: ama bizonyos aranyból készült vizelde a zsugorított világváros közepén, ahol -- úgy, ahogy megigérték: hihetetlen, hogy épp ezt tartották be -- végre távozhatnak a vizelettel a személyiség korlátozó, leépítő tényezői: az elidegenedés, kiszolgáltatottság, elnyomások, az érzelmeiket csomóba hurkoló, hurkába csomagoló szükségletek, a zsírfoltok az öntudat fehér, ill. kockás abroszáról, miegymás, etc. Az irónia: fekete napszemüveg annak a brutális, hétköznapi látványához, aki "tehetetlenül megadja magát és jó asztalos lesz, izzad, öl, aztán énekel, ebédel, begombolkozik..."

Az irónia: puhán és nyirkosan, mint a puha és nyirkos arru borju, odalök ehhez az elképesztően büdös mindenevőhöz, aki "tehetetlenül megadja magát..."

Az irónia: itt munkálkodik, tessék idefigyelni! -- hogy is van? "Az irónia: itt munkálkodik, tessék idefigyelni!" -- stb.

Igen, itt működik, szíves közreműködése nélkül nemhogy gigantikus állitmányokat, de lüktető, szagos alanyokat, ragyogó gombostűn feltárt belekkel lógó tárgyakat, vagy görcsös, izzadt határozókat, sőt még mosatlan névelőket sem mernénk megközelíteni. Így viszont belépünk a rácsok közé, ügyet sem vetve az ammóniákos légkörre, a csuszós ürülékre, az erős, sárga, vadállati fogsorra, a szemerkélő, lassu közönyre.

Az irónia: elnevezik kategóriának, k a t e g ó r i á n a k.

Meghatározzák, szétszedik, összerakják:

- távolságtartás
- empátia és tudatos elérzéktelenítés
- kritikus + megbocsátó mosoly
- vagy mi?

Elnevezik kategóriának, kategóriának!: meggyőződésük, hogy a kezük közé került, sőt már ki is szabták, összevarrták, fazonja van, felveszem-leveszem-most-éppen-ironikus-vagyok, kifordítom-befordítom-mégis-irónia-az-irónia.

Elnevezik kategóriának, kategóriának!?: nem érthető, ahogy nem érthető begyulladt serdülőkorban a híres pavlovi kísérlet -- miért vagdossák fel használható kutyák pofáját, amikor tisztában vagyunk a dolgokkal kísérlet nélkül is, nekünk is van nyálelválasztásunk /több is!/.

Az irónia: az írás egyetlen öröksége, utolsó törvénye, a túlélés szervezeti szabályzata.

Az irónia: felelőtlen vállalkozói hév.

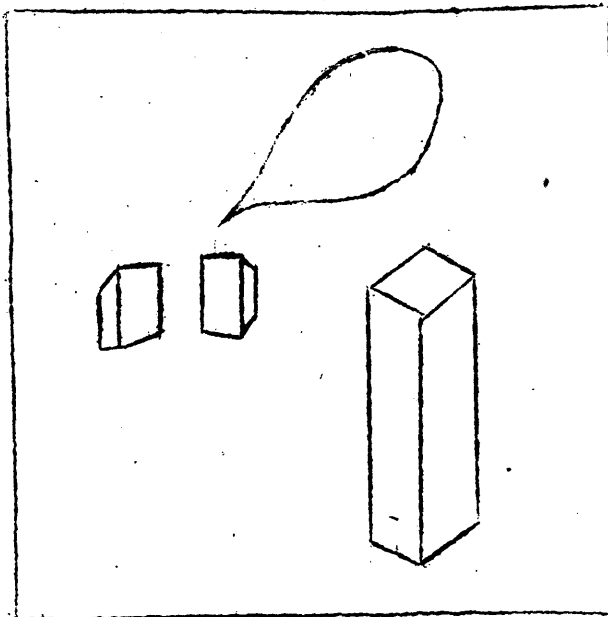
Ocsmány hazugság a hálgyogos szeműnek: az operáció sikerülni fog, ne aggódjon, összpontosítson, egy pontot figyeljen, meg fog nyilni a világ. Lehet, hogy megnyílik. Lehet, hogy bezárul. Halak tátoznak ilyen mechanikus pontatlansággal, ilyen kétélű extázisban.

Az irónia: "-Mi történik külföldön azzal, aki a sors különleges rosszindulatából önmaga fölé nő?

- Elmeógyógyintézetbe zárják, uram - mondta G.A.

- Helyes - mondta a fiatalember, akinek arcát G.A. a sötétben nem tudta kivenni.

- Főlséges érzés lehet. Szíves engedelmséggel ápoltnak kívánnék lenni egy külföldi elmeógyógyintézetben."

Külföldön minden megtörténhet. Még mi is. Itthon természetesen mindenkor azonosak vagyunk önmagunkkal, vagyis azzal, ami rólunk tudható. Ugy szerezzük be szükséges szabadságunkat, hogy lemondunk róla, mielőtt igényünk megszületne. Ugy szerezzük be szükséges szabadságunkat, hogy lemondunk szolgátságunkról, mielőtt igényünk megszületne.

Szives engedelmséggel: felszállnánk. Ha keresnek, itthon vagyunk.

Az irónia: felmentés, mert nem tudunk tanulni, csak átélni, nem tudunk tájékozódni, csak megismerni, nem tudunk smírglizni, csak behatolni. Aki idióta ahhoz, hogy a kulturát a fejében tartsa, az csináljon újat!

Az irónia: a fülünkbe recsegi: "-- Önök kötelesek naponta, hetente, vagy akár óránként, a tükör előtt lelkiismeretesen gyakorolni a ruhák ujjából, parókák alól, műfogsorok árkaiból előcsuszó-dagadó, nyálkás, szőrös és tapadókorongos Hibák visszagyömöszölését, elsáncolását, befésülését, azaz és egyszóval -- gyengéd korrekcióját. A gyengéd korrekciót az Országos Gyengéd Korrekció Központi Hivatalának megyei, járási, városi és községi Segéd-Gyengéd Bizottságai ellenőrzik. Lógó Hibával közterületen közlekedni vagy megállni szigorúan tilos! Hanyagul lóbálni, hivalkodóan összerogyni, hangosan undorodni szőröcsomóitól és potyadéktól szigorúan tilos! A Hibát, még ha

Az irónia: A f é l e l e m m e g e s z í a l e l k e t ! megenné! de örökirónunkkal legéppuskázzuk. Cse-re-bere fogadom, többet vissza nem adom:használt rettegés eladó jutányos áron! zsiroskenyérrel töprengőknek külön kedvezménnyel!

Az irónia: az egység lehetősége, a lehetőség egysége.

Félő azonban, hogy az előző mondat kristály-csucsai, bibormélyisége halálra sebzik a szépségtől és igazságtól eleddig nem érintett olvasót, aki nagyon egészségesen cselekedett, mikor is nem időzött el a fent említett életveszélyesen vidám aforizmánál, hanem folytatta az olvasást, mintha mi sem történt volna, fejlett életosztónnal átugorva a jéghideg patakat, ahol a fürdés nagyon jól esik, de vajon nem frissíti-e fel mértéktelenül az izmokat, a bőrt, a szellemet, olyanra, hogy a fürdőzőnek kedve támad rütyönteni, dudolni, talán saját szerzésű indulót énekelni, sőt megítélni önmagát, mi több: lemondani, ne+adj+isten: felvállalni, ami már nyilvánvalóan tulzás lenne, amiért is nem feledkezhetünk meg az óvintézkedésekről, ha még kívánjuk őrizni bölcs szagztatottságunkat, nehogy tömör és forró megfogalmazásokat nyeljük le, aminek veszélye most kevésbé áll fenn, mint e mondat előtti megdöbbenő ürességben, úgyhogy kellő szkepszissel és csalhatatlan idegenkedéssel akár vissza is térhet a nyájas olvasó az előző mondat immáron megszelídített, avagy ártalmatlanná tett kristálycsucsaihoz, stb.

Az irónia: az új aszkéták talpalávalója: természetrajongóknak -- a füves föld, felderítőknak -- utcasarok, utazóknak -- peron, tudóknak -- a vághíd betonja, a kórház mozaikja, a börtön kövezete, a laktanya aszfaltutja.

Az irónia: zenei viszony. Ismétlés nélküli blues-séma: hangpatakja körülmossa, kifurja, megroppantja, vagy épp csak megjelöli a néma sziklákat.

A d j a t o k e g y s z a k s z o f o n t , é s k i m o z d i t j u k h e l y é b ő l a f ő l d e t !

személyi tulajdon is, foggal-körömmel, aszociációval, egyértelmű szöveggel, más éles, veszélyes tárggyal tettelesen bántalmazni, gyökerestül kiirtani szigorúan tilos! Önöknek állampolgári kötelességük fellépni, de szigorúan tilos rálépni!

Az irónia: nem fogjuk meguszni az ügyet, mégis jóízűen ásitunk, nyujtózkodunk, véleményt mondunk, aláírunk, bejelentünk, vagy éppen csak figyelmetlenül rágyújtunk egy cigarettára, füstöt fujunk, tükörbe nézünk "és még csak nem is ordítunk", pedig nem fogjuk meguszni az ügyet...

Az irónia: mocskos különjárat a tengeren.

Az irónia: hatásvadászat automata könnyűszerrel. Robotpilóta az ismeretlen leszállóhelyen. Minden leszállónely ismeretlen. Érintkezési hiba, ami áramot enged a gép egész testébe.

Az irónia: értatlan, fehér, pihés, meleg, olcsó, tűnékeny, párolgó, illatos, álmatlan, áttetsző, átható, szívós, tarthatatlan, csillagó, pasztellszínű, áldott, fehérfoga, csupaseb, madárszerű, sikló, lázító, mesterséges, megtartó, terhelt, ösztönös, zsebkesnyi, formás, tökrészeg, malackodó kis kupló a mindenséghez.

Az irónia: istenülési, pihe-nő a neurózis csigalépcsőjén.

nyen sebezhető pontjairól, ütés okozta biológiai elváltozásokról, a veszélyhelyzet ill. sérülés okozta pszichikai effektusokról, a visszafojtott indulatok káros pszichológiai--fiziológiai hatásairól, a levezetett indulatok káros társadalmi hatásairól, vagyis egy általában egy kő /célzatos/ elhajításának feltételeiről, mi-bőlétéről, következményeiről -- majd meghívod az illetőt egy sörre, hogy közösen szilhassátok a langyos, gyenge és állót italt.

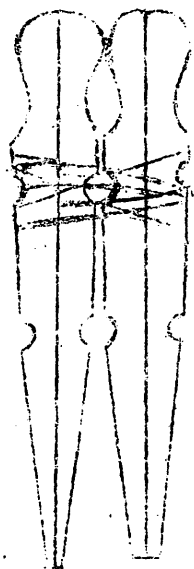
Az irónia: az autóbusz hátsó ablakához megyünk, megkapaszkodunk a kapaszkodnivalóban. Az autóbusz elindul. Most iktassuk ki az autóbust.

A helyzet: -- növekvő sebességgel siklunk jóval az út felett, háttal! Hullámsunk, repülünk. A veszély állaró, hiszen felelőtlenül hátrafelé repülünk, mégis, mint aki nevetségesnek tartja, hogy az ő lába is kerülhet gipszbe, gyorsitunk. A látvány lázba hoz mindenkit: nem kell meghódítani egyetlen méterért sem, könnyű mosolylyal távolítjuk az akasztófa-lámpákat, a szabályos házakat, a foltókat, a mozgó piros-lila-zöld pulóvereket. Engedékeny pillantást vetünk a közeli feliratokra, koordinálatlan járókelőkre, mert tudjuk, hogy másodperceken belül beleolvadnak a szélesebb, egyöntetűbb szerkezetbe, melynek mélyén összemosódnak a karcoló fények beomlik az utca, közepe szánalmas zuhanás a szakadékba, előterében lelapult autók zörögnek utánunk, a bent ülők, lihegve a szorongástól, mindenáron be akarnak avatkozni állandó veszéllyel járó repülésünkbe, néhány izzadt tenyerű ikarusz elrugaszkodik, oldalról belecsimpaszkodna siklásunkba, de már ki is bukott a semmibe, volnincs, mert azt hitték, előre tervezhetnek, holott hátrafelé tervezni is csak keveseknek jutott osztályrészül.

Állunk állandó veszélyben áttekinthető zavarunkkal.

Az irónia: N e m f o g j u k m e g u s z n i.

nem fogjuk meguszni. bizalmatlanok vagyunk. rossz patkány vagy. ha égő tankhajón akarsz az újvilágba hajózni. bizalmatlanok vagyunk! nem bizhatunk abban. aki dominálni akar. aki jólétesült. aki elismertet. bizalmatlanok vagyunk. nem fogjuk meguszni. kerüljete el. nem bizunk abban. aki fontos. aki titkot tart. aki elke-szedik. akinek nincs gyomorfekélye. aki odanézi ha a zippzárt hallja. aki dohánzik, mert szüksége van rá. aki köhög! mert zavarja a dohányfüst. aki még nem éhe-

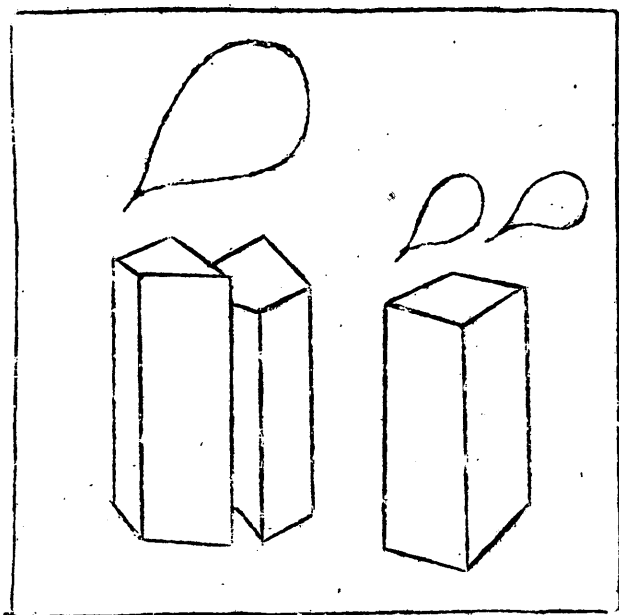

Az irónia: ludtálpbetét a tiszteletlenség margóin kacsázóknak.

Az irónia: a bizonyosság ősi vallása, a bizonytalanság modern tudománya.

Az irónia: a gyűlölet tejbegrízesítésének kritikus pontja.

Az irónia: ha megdobnak kővel vidd vissza, helyezd az illető labai elé, barátságosan csóváld a farkad, avagy mondd azt, hogy J á t s z s z u n k m é g ! és szaladj az előbbi helyedre, avagy mondd azt, hogy E l t e t s z e t t e v e s z t e n i á k ö v é t ! -- de a legjobb az lesz, ha kiselőadást tartasz az illetőnek a gravitációról, energiamegmaradásról, röppályáról, az emberi test köny-

zett. aki jólesően szeret. talán meg is hizik. aki el akarja magyarázni. aki nem rontja el. aki felháborodott. de éjszaka jól alszik. aki elmindja élményeit. s ettől jobban érzi magát. aki jól emlékszik. aki dicséretet vár. aki vár. bizalmatlanok vagyunk. nem fogjuk meguszni. hacsak különös kedvünket nem leljük abban. hogy minden illetőt orrbanyámjunk. hogy minden illetőt hátbacsapjunk. egy szavukat se higgyük el. rosszul játsszuk hazug együttérzésünket. hogy őszintén megsejtünk. őszintén szemlélődünk. őszintén becsmételjük magunkat. páratlanul szeressünk.

óvatosan.

hidegen vagy zavarosan.

nehogy visszakapjuk.

stb. stb.

Nem fogjuk meguszni. csak b e n n e d bizom.

b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. stb.

Az ironia: a viszonyulás, ami kivirágzik, illatozik, selymesen habosodik a magunk látásának sivatagi órái közt. Ime, a fogalmazás csámpás vonzatai: szó sincs itt sivatagról. A sivatag nagy és erős, a sivatag kisportolt lehetőség, alkotói szabadság.

Az üzemi konyha egyik gőzös helyiségéről van itt szó.

Zsiros gőz puffad a fejek közé, mégis tudjuk, hol van a krümplihámozógép, hol vannak a csapok, gumicsövek, üstök, zsákok, kések, hol van a lefolyó, a helyiség szive, körötte huscafatok, csóntsizilánkok, örvénylő, szivárványos viz. Az ajtók zárva, az ablak párás.

Minden kiszámítható, minden megtervezhető, a csömörig ismételtető, és még azontul is: bekapcsoljuk a krümplihámozógépet, beleöntjük a krümplit, várunk, amíg a gép szét nem hámozza, használhatatlan zuzlékká nem zuzza a krümplit, akkor leállítjuk a gépet, és a zuzlékot a lefolyóba továbbítjuk.

Időnként krümpli-szállitmány érkezik.

És akkor elmegyünk és viszonyulunk.

Az ironia: a rémek törvényesített inkarnációja.

Vállaljuk, hogy sárga és éles grimaszokat vágunk, hogy sárkánybüz sistereg csorba fogainkon, hogy émelygünk, hogy befelé dől hullaarcunk, hogy titokban fakó-vörös rongyszakállt növesztünk, hogy viszketünk, hogy összerándulunk, hogy falunk, hogy üritünk, hogy lóg rajtunk a ruha, hogy körmökkel rendelkezünk, hogy nem tudunk kielégülni, hogy lyukas a szemünk, hogy daganatokat, anyajegyeket, vágásokat, csomókat, gyulladt zárványokat hordunk, hogy aránytalanok vagyunk, ha van arány, s ha nincs, hát hempergünk a hiányában, hogy jegeljük a részegséget, hogy szavak nélkül is értünk, hogy épp csak hajszálnyira elmozdulva belsőségeinktől, mintánkából kilöködve élünk, hogy erjedünk, bomlunk, elépülünk, szikkadunk és szíjjjasodunk, hogy ostor leszünk, hustól idegen, leirható és folytathatatlan, és hogy a z t á n e l n y u l u n k k é j e s e n.

- - -